

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Band: 56 (1942)

Artikel: Dicziunari rumantsch grischun : rapport pigl onn 1941
Autor: Schorta, A.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-211823>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 13.10.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Dicziunari rumantsch grischun

rapport pigl onn 1941

Era duront igl onn 1941 ha l'uiara mundiala influenzau fermamein igl andament dellas lavurs per il «Dicziunari rumantsch grischun». Duront 20 jamnas ei il cauredatur staus absents dil biro en survetsch militar. Era il compositor al qual la stamparia Bischofberger ha confidau il quitau principal per la composiziun de stampa, signur R. A. Caviezel, ei staus absents duront diversas jamnas. Malgrad quels gronds disturbis ha la lavur per nies DRG. saviu vegnir realisada cun mo pign retard.

1. Redacziun e publicaziun

Pigl onn 1941 er' ei prevediu de publicar 2 fascichels, numnadamein fascichel 5 e 6. Muort survetsch militar ha il fascichel 5, che havess duiu comparer la primavera, saviu vegnir spediù per calond' uost; fascichel 6 per il fevrer digl onn suenter. Denton ha quei retard negin' influenza sil program pigl onn 1942.

Ils fascichels 5 e 6 cuntegnan sin 96 paginas stampadas ca. 360 artechels. Denter in grond diember ded artechels cuorts che concernan en buna part plaids docts, abstracts, neologissemes ed internazionalissemes sesanflan era in bi tschupi de plaids originals, de coc e maguol veramein romontschs, che han pliras gadas dau caschun de penetrar afuns ell' historia culturala de nies pievel. Ils artechels *an (onn)*, *Andrea*, *Anna*, *Antoni*, *anzeinza* cuntegnan sper in reh material folcloristic era ina gronda quantitat ded indicaziuns davart fatgs religios. Nus vulessen engraziar cun quella caschun als biars correspondents che han contribui niev material, cunzun era als reverendissims augsegners che han giu la buontad de rispunder a nossas damondas e leger ina correctura de stampa.

Linguisticamein fetg interessants ein ils artechels *ampa* — *puauna*, *anaspijal* (buis della roda), *anchüna* — *intgin*, *anda* —

onda, anschiva — schunschiva, ane — ani, anflar, angal (Surmir), *anguoscha, ant — onz, anugl, anzeinza*. Igl artechel *arader* che cuntegn 26 illustraziuns surpren entras sia rihezia de fuormas anticas che muossan co nossa tiara grischuna ha saviu mantener era en sia cultura agrara fuormas e tradiziuns che tonschan afuns ella cultura preromana.

Ei fuss strusch stau pusseivel de publicar era ils 1941 96 paginas dil DRG. sche nus havessen buca giu en reserva in bien ton manuscript derivont da prof. Pult p. m., il qual ha redigiu ils davos onns de sia veta cun ina perseveronza admirabla e gidau aschia a superar ina situaziun che havess tgunschamein saviu darentar critica per l'ovra. Schegie che siu manuscript fuva aunc provisorics e risguardava buc il grond scazi dils novs excerpts, sche ha la revisiun e completaziun de quei manuscript tonaton custau in bien ton de meins temps che ina redacziun completamein nova. La copia digl entir manuscript de prof. Pult (317 paginas) ei vegnida fatga da dunschala dr. M. Grisch. Parallel cun la preparaziun dil manuscript dils fascichels en stampa va mintgamai la redacziun dil material pils artechels digl onn vegnent. Nus havein redigiu era duront igl onn 1941 ina biala seria ded artechels aschia che nus astgein supponer che la publicaziun vegni a saver continuar era duront igl onn 1942 el medem ritmus.

2. Completaziun e classificaziun dil material

Per finir la classificaziun dils excerpts menzionai els davos rapports (200 000 cedels) havein nus engaschau per l'entschatta dil meins de matg la dunschala dr. Mena Grisch che haveva luvrau gia igl onn 1940 en nies biro ed enconuscha ils problems che stattan en connex cul material dil DRG. Grazia a sia perseveronza ei la classificaziun vegnida a fin pils 30 de schaner 1942. Il cauredatur ei separticipaus vid quella classificaziun duront ca. 6 jamnas. Cun quella caschun ha era saviu vegnir revidiu igl uorden alfabetic dil bloc principal, aschia che quel semetta pli e pli en concordanza culs dicziunaris della Ligia romontscha (Vocabulari scursaniu de dr. R. Vieli, Dicziunari ladin de dr. R. Bezzola e dr. R. Tönjachen).

Era a novs excerpts havein nus dedicau tut l'attenziun pussei-

vla. Il material niev aunc buc classificau alla fin digl onn 1941 ei il suandont:

	bigliets	bigliets
Excerpts digl onn 1940		10 000
<i>1941</i>		
<i>Excerpts ladins.</i>		
1. Gian Girun, novellas	194	
2. Chasa Paterna, divers numers	2014	
3. Ulrich, Altobereng. Lesestücke	2207	
4. Ann. 11; Gloss. Job, ed. Ulrich	1179	
5. Bifrun NT., register entochen g-	1392	
6. Campell, Topografia	318	
<i>Excerpts dil Grischun central.</i>		
1. Codesch da lectura, III. cl. (Surmeir)	987	
2. Fibla da Surmeir	720	
3. Codesch da lectura, II. cl. (Surmeir)	2712	
<i>Excerpts sursilvans.</i>		
1. Tschespet XIV (Tuor)	1398	
2. Tschespet XV (Tuor)	549	
3. Gian Fontana, Ovras II	1588	
4. Camathias, Statutas novas, Ann. 29	322	
5. Alig, Epistolas	5518	
Excerpts digl onn 1941		21 098
Total dils excerpts aunc de classificar ils 31 12 1941		31 098

La raccolta pigl onn 1942 vegn ad esser aunc in bien ton pli reha. Quels excerpts che nus schein per part far entras forzas auxiliaras cuostan tonaton bia temps era alla redacziun, essend che nus suttastrhein sez ils plaid che ston vegnir excerptai.

Bloc etimologic.

Adina pli fetg sefa valer la necessitad de posseder sper il bloc romontsch (bloc central cun varga 1 milliun bigliets) ed il bloc tudestg (bloc auxiliar) era in bloc etimologic, q. v. d. in bloc ordinau suenter las ragischs dil plaid. Muort munçenza de temps havein nus adina puspei stuiu refierer quella lavur. Uonn havein nus finalmein fatg ina emprema entschatta ed excerptau las etimo-

logias dellas dissertaziuns de Huonder, Lutta, Grisch, Schorta, Dorschner, Mörgeli ed ordinau ils bigliets alfabeticamein. Quei bloc presta gia uss buns survetschs, el sto denton aunc vegnir cumpletaus fermamein. El ei vegnius iniziaus dalla dunna dil cauredactur.

3. Finanzas

Per mintgin che s'occupescha dil Dicziunari rumantsch grischun e de ses problems eis ei senz' auter clar, ch'igl avegnir dell' ovra dependa en emprema lingia dalla damonda, sch'ei reusescha de dar ad ella ina solida e ferma basis finanziaria. La suprazion della Societad retoromontscha, la Commissiun filologica e la redacziun dil DRG. fan perquei tut ils sforzs per obtener ulteriuras subvenziuns annualas che lubeschan ded engaschar ils redactors necessaris per accelerar il tempo de publicaziun.

Nunspetgadamein havein nus survegniu il fevrer 1941 da vart che vul buc esser numnada la biala donaziun de 5000 francs. Quei generus schenghetg ha lubiu a nus de far diversas acquisiziuns necessarias per nies biro e ded engaschar la dunschala dr. Grisch pigl onn 1941.

Ina istanza fatga al Cussegl Pign dil cantun Grischun per obtener in credit che lubescha ded engaschar ina secunda forza de redacziun ha giu cumplein success. Milsanavon eis ei reussiu ded obtener in augment della subvenziun federala de maniera che nus astgein sperar de saver surventscher las difficultads dil temps present senza donn per l'ovra. Igl ei gest e dueivel ded exprimer en quest liug igl engraziament della redacziun allas autoritads federalas e cantonalas che sustegnan beinvuglientamein l'ovra, sco era alla Suprazion della SRR. ed alla Commissiun filologica che sedattan tutta breigia de procurar per l'ovra ils mieds e las forzas che quella drova.

Ils cuosts de stampa ein s'augmentai per varga 20%. Nuotatonmeins essan nus decidi de buca augmentar il prezi d'abonnament, essend ch'il fetg considerabel diember d'abonnents gida en moda veramein legrevla a pagar ils cuosts de stampa. Malgrad ils schliats temps ei il diember d'abonnents restaus ualti stabels e lubescha ded ir curaschusamein vinavon.

4. Lavurs accessorias

In considerabel perdatemps caschunescha l'evasiun della corrispondenza. Essend la piazza de secretari della LR. aunc adina vacanta, vegnan biars Romontschs ed interessents ded auters cantuns ed autras tiaras tier nus cun lur giavischs. Malgrad ca. 20 jamnas survetsch militar havein nus spediù duront igl entir onn 466 brevs. En quella cefra ein buca compridas las biaras circularas a nos correspondents.

La redacziun ha priu activamein part era della lavur ded auters collegas ed amitgs. Aschia havein nus saviu survir alla causa romontscha cun leger il manuscript e las correcturas de treis dissertaziuns che ein uss en stampa. Per l'ediziun della «Consolaziun dell'olma devoziusa» che vegn preparada dalla «Societad svizzerà per la Perscrutaziun dellas Scienzas popularas» havein nus comparegliau il manuscript dil text cun las nov differentas ediziuns e dau la fuorma definitiva allas legendas. Ina publicaziun critica de quella venerabla collecziun de canzuns ei de grond'impurtonza era pil DRG. Entginas lavurs per part pli voluminusas, che stattan denton era en stretg connex cul DRG. vegnan publicadas ella Vox Romanica, vol. 6 ed ellas Annalas, vol. 56. — Sin giavisch della Conferenza generala ladina havein nus ediu in manualet davart la pronunzia dil ladin, numnau «Ortoepia ladina».

5. Varia

La Commissiun filologica ei serimnada duront igl onn 1941 treis gadas, numnadamein ils 22 de mars, ils 20 de settember a Cuera ed ils 14 de december a Turitg. La collaboraziun della Commissiun filologica, adina stada fetg intensiva, ha giu era uonn part decisiva dils success obteni, essend che prof. Jud e prof. Fankhauser legian era las correcturas de stampa. La lavur prestada gratuitamein mereta il public engraziament ellas Annalas.

Il cauredactur dr. A. Schorta.